

ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут права та безпеки ім. Володимира Великого

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Міжнародної науково-практичної конференції

**«Розвиток української держави
в умовах активізації євроінтеграційних процесів»**

08 травня 2026 р.

м. Київ

Рамзайцева К.С.
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Навчально-наукового інституту права та
безпеки ім. князя Володимира Великого ПрАТ ВНЗ МАУП
Науковий керівник:

Веклич В.О.
доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри
теорії держави і права та конституційного права
Навчально-наукового інституту права та
безпеки ім. князя Володимира Великого ПрАТ ВНЗ МАУП

Особливості виявлення і подолання корупційних впливів у Верховній Раді України в умовах повномасштабного вторгнення

Повномасштабна збройна агресія Російської Федерації проти України, розпочата у 2022 році, суттєво вплинула на функціонування державних інституцій, зокрема Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади. Умови дії правового режиму воєнного стану зумовили необхідність оперативного ухвалення управлінських та законодавчих рішень, що водночас сприяло виникненню додаткових корупційних ризиків у сфері парламентської діяльності.

Актуальність дослідження визначається потребою забезпечення ефективного функціонування парламенту, підтримання суспільної довіри до органів державної влади, збереження належного рівня міжнародної підтримки України, а також мінімізації корупційних проявів у процесі здійснення законотворчої діяльності.

Метою дослідження є здійснення комплексного аналізу окремих аспектів виявлення та подолання корупційних впливів у діяльності Верховної Ради України в умовах воєнного стану.

Для досягнення поставленої мети визначено такі основні завдання: дослідити теоретико-правові засади корупції; проаналізувати специфіку корупційних ризиків у парламентській діяльності; охарактеризувати механізми виявлення корупційних правопорушень; визначити ефективні способи їх запобігання та усунення.

Теоретичноосновидослідження корупції у законодавчій владі на цей час спираються на нормативно-правовий базис, ядром якого є Закон України «Про запобігання корупції» [1], Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки[2] та інші нормативно-правові акти антикорупційного характеру.

Корупція є багатограним соціальним феноменом, що проявляється у зловживанні службовими повноваженнями задля отримання приватних переваг або матеріальної вигоди. У межах діяльності парламенту вона набуває специфічних ознак, оскільки пов'язана з впливом на законотворчий процес. Особливість корупційних проявів у законодавчій сфері полягає в їх латентному характері та використанні таких механізмів, як лобіювання приватних інтересів, виникнення конфлікту інтересів, внесення маніпулятивних змін до законопроектів і застосування політичного впливу. Під час воєнного стану зазначені ризики посилюються внаслідок обмеження відкритості державних процесів, прискореного ухвалення рішень та зосередження значних фінансових ресурсів у стратегічно важливих секторах економіки.

Особливості виявлення корупційних чинників у Верховній Раді України за сучасних умов виражаються як у розширенні зовнішніх безпекових загроз, так і у збільшенні кількості спроб служб країни-агресора щодо масштабування проявів корупції задля розпорошення ресурсів України, а також дискредитації як залучених осіб, так і зусиль України щодо відбиття агресії.

Система протидії та виявлення корупційних проявів в Україні ґрунтується на функціонуванні спеціалізованих органів, серед яких ключове місце займають Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура та Вищий антикорупційний суд. У період воєнного стану зазначені інституції були змушені адаптувати власні механізми діяльності, зокрема через використання цифрових засобів моніторингу, дистанційних форм контролю та удосконалення аналітичних методів виявлення корупційних ризиків.

Вагоме значення у викритті корупційних правопорушень мають також інститути громадянського суспільства та медіа. Журналістські розслідування сприяють активізації антикорупційних процесів, оскільки дають можливість виявляти приховані механізми зловживання владою. Окрему роль відіграє міжнародний контроль, адже надання фінансової підтримки Україні супроводжується вимогами щодо дотримання принципів прозорості та підвищення ефективності державної антикорупційної політики. Так, можна погодитися з розробниками спеціалізованого звіту щодо наступного формулювання: «Доброчесність є стратегічним активом для урядів та бізнесу, вона захищає демократії від корупції, шахрайства та марнотратства, підтримує економічне зростання та чесну конкуренцію, а також покращує довіру та взаємодію з державними установами»[3].

Аналіз сучасної практики дає підстави виокремити низку резонансних випадків, пов'язаних із діяльністю народних депутатів України. Так, справа Олександра Трухіна продемонструвала наявність спроб надання неправомірної вигоди з метою уникнення юридичної відповідальності, а також засвідчила важливу роль взаємодії журналістів-розслідувачів із антикорупційними органами [4].

Справа Олександра Юрченка розглядається як приклад «законодавчої корупції», за якої вплив на процес законотворення здійснюється шляхом внесення змін до законопроектів в інтересах окремих осіб або груп[5].

Водночас справа Андрія Одарченка відображає специфіку корупційних ризиків у сфері розподілу бюджетних коштів, що набуває особливої актуальності в умовах післявоєнного відновлення держави[6]. Тривалий розгляд справи Ярослава Дубневича свідчить про складність доведення корупційних правопорушень, пов'язаних із масштабними економічними схемами та фінансовими зловживаннями[7].

Окрім окремих резонансних випадків, варто звернути увагу і на системні прояви корупції, серед яких особливе місце займає механізм масового внесення поправок до законопроектів («поправковий спам»). Така практика може використовуватися як інструмент політичного або економічного впливу на законодавчий процес та перешкоджати ефективному ухваленню рішень.

Особливості та шляхи подолання корупційних чинників у Верховній Раді України потребують застосування комплексного підходу, який охоплює законодавчі, інституційні та організаційні механізми. Так, правовою базою реалізації державної антикорупційної політики виступає Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки, у якій окреслено ос-

новні напрями протидії корупції в Україні[2]. До ключових заходів належать забезпечення автономності антикорупційних інституцій, реформування судової системи та впровадження сучасних цифрових рішень у сфері державного управління. Серед перспективних напрямів особливе значення мають цифровізація парламентських процедур, удосконалення механізмів парламентського нагляду, гарантування належного захисту викривачів корупційних правопорушень, а також інтеграція антикорупційних механізмів у процес повоєнного відновлення держави.

Отже, за результатами проведеного дослідження встановлено, що корупційні ризики у діяльності Верховної Ради України за умов повномасштабної збройної агресії зазнають трансформації та адаптуються до особливостей функціонування державних інституцій у період дії правового режиму воєнного стану.

Визначено, що виявлення корупційних правопорушень забезпечується як діяльністю спеціалізованих антикорупційних органів, так і активною участю інститутів громадянського суспільства та міжнародних партнерів України. Разом із тим ефективне запобігання та протидія корупції потребують комплексного підходу, що передбачає системну та послідовну реалізацію інституційних і нормативно-правових реформ.

Аналіз практичних прикладів засвідчив наявність корупційних проявів серед представників вищих органів державної влади, водночас підтвердивши результативність функціонування чинної антикорупційної інфраструктури держави.

Обґрунтовано, що подальше вдосконалення антикорупційної політики має бути орієнтоване на посилення інституційної спроможності органів державної влади, забезпечення належного рівня прозорості їх діяльності, а також утвердження принципу невідворотності юридичної відповідальності за вчинення корупційних правопорушень.

Список використаних джерел:

1. «Про запобігання корупції» : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 25.03.2026).
2. Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки : Закон України від 20 червня 2022 р. № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text> (дата звернення: 25.03.2026).
3. OECD Anti-Corruption Outlook 2024. Paris : OECD, 2024. URL: https://www.oecd.org/en/publications/anti-corruption-and-integrity-outlook-2026_16708b78-en.html (дата звернення: 25.03.2026).
4. Калюжна А. Трухін впливає на більшість депутатів бюджетного комітету Ради: подробиці отримання контролю у ньому. Bihus.Info. 14 лютого. 2022. URL:

<https://bihus.info/truhin-vplyvaye-na-bilshist-deputativ-byudzhetnogo-komitetu-rady-podrobyczy-otrymannya-kontrolyu-u-nomu/> (дата звернення: 25.03.2026).

5. Горбань М., Бідун В. «Плівки» Єрмака, Юрченка, рекордний хабар і справа Татарова: топ антикорупційних розслідувань 2020 року. Слідство.Інфо. 4 січня.2021. URL:<https://www.slidstvo.info/articles/plivky-yermaka-yurchenka-rekordnyj-habar-i-sprava-tatarova-top-antykorrupsinyh-rozsliduvan-2020-roku/>(дата звернення: 25.03.2026).

6. Мікула В. Кузнєцова Т. Замість в'язниці – штраф: за скандальний законопроект проголосували нардепи, яких підозрюють у корупційних схемах. Слідство.Інфо. 19 липня.2024. URL:<https://www.slidstvo.info/news/zamist-v-iaznytsi-shtraf-za-skandalnyy-zakonoproiekt-proholosuvaly-nardepy-iakykh-pidozriuiut-u-korrupsiynykh-skhemakh/>(дата звернення: 25.03.2026).

7. Опанасенко М. «Родинна компанія» Дубневича володіла 200 кг золота, яке не потрапило під арешт антикорсуду. Bihus.Info. 19 квітня.2021. URL: <https://bihus.info/rodynna-kompaniya-nardepa-dubnevycha-volodila-200-kg-zolota-yake-ne-potrapylo-pid-aresht-antykorsudu/> (дата звернення: 25.03.2026).